

Oponentský posudek na habilitační práci

Autor: Ing. Katarína Zvaríková, PhD.

Oponent: doc. Ing. Aleš Hes, CSc.

Název habilitační práce: Faktory determinující společensky zodpovědné podnikání v kontexte malých a středních podniků v krajinách V4

Obecně

Malé a střední podniky /dále MSP/ jsou důležitým základem ekonomicky úspěšného národohospodářského systému. Jsou klíčové pro plnění základních atributů ekonomických ukazatelů a pro pluralitní vyrovnanost spotřebitelských potřeb. V současné konkurenci velkých korporátních společností plní více jak polovinu přidané hodnoty vyráběné v evropských zemích. MSP prokazují nejen značnou ekonomickou sílu, ale i napomáhají rozvoji regionů. Je tedy velmi důležité zkoumat všechny reálné faktory, které mohou MSP napomoci se více prosadit v globální hyperkonkurenci. Jedna z možných cest je společenské zodpovědné podnikání /dále SZP/, které svojí podstatou a zavedením do podnikání MSP lze tyto podniky konkurenčně stabilizovat a podpořit. Lze proto konstatovat, že vybrané téma je **velmi aktuální** a v současné době jeho zkoumání **společensky potřebné**.

Hlavní cíl habilitační práce je zformulován ambiciózně. Autorka si zadala kvantifikaci vlivu vybraných faktorů na úroveň společensky zodpovědného podnikání v kontextu MSP v rámci zemí Visegrádské čtyřky /Polsko, Česko, Slovensko, Maďarsko/. Ke zkoumání byly vybrány faktory: řízení lidských zdrojů, podnikatelská etika, environmentální aspekty podnikání a finanční řízení, a to vše ve vztahu k SZP. Paralelou práce je zaměření na to, jak může ovlivňovat SZP jednotlivé aspekty managementu a poukázat na to, které aspekty jsou klíčové pro implementaci koncepcí SZP u MSP.

K hlavnímu cíli bylo stanoveno **pět parciálních cílů** /Obr. 3.1., str. 60/: Identifikace a definice klíčových faktorů, metodologie výzkumu, analýza dat, interpretace výsledků a diskuse výsledků v kontextu MSP. Takto stanovené parciální cíle nelze považovat za dílčí cíle, ale spíše prokazují strukturu habilitační práce. V každém parciálním cíli jsou však dostatečně dovysvětleny cílené výsledky, proto je lze brát zcela jasně kognitivně. Zejména metodologie výzkumu je velmi solidně zpracována. Autorka zde vymezuje metodický postup od charakteristiky dotazníkového šetření, formulaci proměnných a výroků respondentů v kontextu zaměřených na vybrané faktory, přes strukturu respondentů /Tab.3.6 str. 68/, formulaci statistických hypotéz H1-H4 a testovacích technik /IBM SPSS Statistics, IBM SPSS Amos, Goodness of Fit (GFI); CMIN/DF – The minimum discrepancy; Comparative Fit index (CFI); Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA); Normed fit index (NFI)/, ověření validity a reliability tvrzení v dotazníku v rámci pilotního testování faktorů a formulaci závěrů v konfrontaci s publikovanými výsledky ve vědeckých článcích zařazených v uznávaných databázích, především ve WOS. Lze konstatovat, že takto postavená struktura vědeckého zkoumání má logický i exaktní základ, na kterém jsou dále postaveny získané výsledky z dotazníkového šetření, z propočtů statistických a ekonomicko matematických metod a z paradigmatických analýz a komparací. V závěru práce jsou uvedeny dosažené celkové výsledky korespondující a kontrastující se stanovenými cíli práce.

Podrobně

Habilitační práce je složena z úvodu, pěti kapitol a závěru. V rámci literárního přehledu se autorka zaměřila na ilustraci a konfrontaci řešených vybraných faktorů ve vědeckých článcích v databázi WOS. Vymezila si nejvýznamnější oblasti zabývající se koncepcí SZP, analyzovala nejvýznamnější časopisy věnující se problematice SZP u MSP z **pohledu počtu publikací, počtu citací a klíčových slov**. Vytvořila si barevné klastry zemí na základě bibliografické provázanosti a referencí, počtu vydaných publikací a citací. Klastry jsou charakterizované na základě zjištění míry shody v řešení problematiky SZP a pro vyšší názornost byla vytvořena bibliografická mapa zemí pomocí výstupu z VOSvieweru. Tím si autorka získala přehled nejvýznamnějších publikací s konkrétními články zabývajícími se tématikou SZP /str. 23-24/. Dále byla provedena bibliometrická analýza v zemích V4 opět z databáze WOS, kde byly zpracovány nejvýznamnější vědecké oblasti a články zabývající se koncepcí SZP v rámci MSP spolu s uvedením autorů, kteří se danou problematikou SZP zabývali. Následující analýza byla provedena na klíčových slovech od autorů vědeckých prací s tím, že lze z nich identifikovat tematická zaměření, trendy a potenciální nedostatky ve výzkumu. Vytvořené klastry opět celou tuto část zpřehlednily a ilustrovaly.

Kap. 2 se dále věnuje kauzálně-korelační analýze bazálních fundamentů od kritiků versus obhájců SZP, teorii stakeholderů, vybraných aspektů podnikání a koncepce SZP a vztahem mezi vybranými zkoumanými faktory a SZP. Zpracované analýzy vycházející z vědeckých literárních zdrojů poskytly autorce **dostatečný a sofistikovaný znalostní základ o SZP**, na který synergicky navazuje v rámci vlastního výzkumu. Prostudovala a zpracovala kolem 171 zahraničních titulů, což lze považovat za velmi solidně zpracovaný vědecký materiál.

Cíl a metodika zpracování práce

Hlavní cíl práce je zformulován srozumitelně a s pochopitelným aspektem. K němu byly vymezeny parciální cíle a stanoveny nenulové hypotézy. V metodologii práce jsou podrobně a pečlivě popsány metodické postupy, které lze považovat za aktuální a vhodné při naplňování vytčených cílů. Bylo provedeno strukturované dotazníkové šetření, které bylo zaměřeno na získání výroků u zkoumaných faktorů /výroky zaměřené na řízení lidských zdrojů, na etiku, na SZP, na environmentální zodpovědnost a na finanční řízení/. V kap.3.2.2 je velmi dobře uvedena podrobná charakteristika respondentů ze zemí V4, kterých bylo 1398. Byly vysloveny 4 nenulové hypotézy H1-H4 verifikované pomocí metod matematické statistiky /faktorovou analýzou – FA, modelováním strukturálními rovnicemi – SEM/.

Lze říci, že metodologie práce je velmi dobře a přehledně popsána, jsou zde navrženy vhodné metodické postupy z oblasti statistiky a matematicko ekonomických metod.

Vlastní zpracování

Podrobná analýza a vyhodnocení empirických dat poskytuje kap.4., která v práci patří mezi klíčové. Zde autorka provedla statistické vyhodnocení empirických dat všech sledovaných faktorů a ověření jejich validity a reliability v pilotním testu zkoumaných faktorů /kap.4.2/ a následně zpracovala finální SEM model. Pro přehlednost byla zpracována grafická vizualizace a verifikace finálního modelu SEM pomocí programu IBM SPSS AMOS. Výsledky této části práce jsou velmi zajímavé a pozitivní, verifikace modelu SEM jsou přijatelné, přestože není zcela shodná s výběrovými daty a je na vrchní hranici akceptovatelnosti. Výsledky verifikace jsou přehledně okomentovány v tab. 4.19.

Za velmi cennou kapitolu lze považovat kap. 4.6 Interpretace výsledků. Zde autorka implementuje získané výsledky do srozumitelných tvrzení, které se staly základem pro diskusi výsledků v kontextu MSP v zemích V4 /kap.5/. Autorka zde pracuje s tvrzeními z vlastního výzkumu a výzkumu uváděných ve vědeckých publikacích v rámci zkoumaných faktorů /řízení lidských zdrojů, podnikatelská etika, environmentální aspekty podnikání a finanční řízení/. Jejich potenciál je variabilní u jednotlivých zemí V4, ne vždy se rozvíjejí podle daných předpokladů. Analýza poskytuje celou řadu zajímavých výsledků, např., že MSP se také zajímají o environmentální oblast, přestože je to nákladová položka.

Shrnutí

Habilitační práce zkoumá vybrané faktory v oblasti podnikání MSP. Prověřila vliv těchto faktorů na podnikání MSP a vhodným metodologickým postupem získala tak velmi cenné poznatky. Podstatou práce je zjištění, že řízení lidských zdrojů, finanční řízení, etika, environmentální aspekty pozitivně ovlivňují tendence MSP při realizaci koncepce SZP.

Po formální stránce je práce pečlivě a úhledně zpracována. Citace jsou v mezinárodně uznávané formě, obrázky, tabulky a grafy řádně označené a odzdrojované.

Vytčené cíle práce lze považovat za splněné.

Práce poskytuje celou řadu cenných poznatků jak pro vědeckou, tak akademickou komunitu.

Otázky do diskuse

1. Jak zasáhne SZP zavádění umělé inteligence /AI/ do podnikání MSP? Lze očekávat pozitivní nebo negativní vlivy na společenské zodpovědné podnikání /SZP/?
2. Vysvětlíte podrobněji výsledek v diskusi, že „verifikace modelu SEM jsou přijatelné, přestože není zcela shodný s výběrovými daty“. Lze identifikovat reálné příčiny/proměnné této neshody?
3. Lze považovat inovace za součást koncepce společenského zodpovědného podnikání /SZP/?

Práci **doporučuji k obhajobě** v rámci habilitačního řízení v odbore ekonomika a manažment podniku priradeného k študijnému odboru ekonómia a manažment.

Závěr

Na základě výše uvedeného hodnocení **doporučuji**, aby po úspěšném habilitačním řízení **Ing. Kataríny Zvaríkové, PhD.** byl podaný návrh na udělení vědecko – pedagogického titulu

d o c e n t.